

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

TRENING AV FUGLEHUND

-NOEN UTFORDRINGER-

av Trond Lereng

De kravene som stilles til en fuglehund i gitte situasjoner er ekstreme sett i relasjon til hundens iboende egenskaper. Jeg kan vanskelig tenke meg andre raser som det settes like store krav til. Derfor er det av avgjørende betydning at vi etablerer oss som gode ledere - ikke gjennom frykt og brutale metoder - men gjennom styring, kontroll, godhet og omsorg. Slik blir hunden trygg på oss, og da lykkes vi med det viktige tillitsforholdet og samspillet som kreves for en velykket jakt. Det er mange måter å utøve lederskap på - la oss holde fast på den gode leder som behandler hunden sin med omtanke og respekt - og være klar over konsekvensen av manglende ledelse.

Grunnopplæringen for en fuglehund er i utgangspunktet lik som en hvilken som helst annen hund. Men du må drille inn en sikker stopp kommando. Selv bruker jeg kommandoen - *sitt!* Denne kommandoen må hunden lystre i alle situasjoner i hjemmemiljø. Hunden må øyeblikkelig sitte på din ordre uansett andre forstyrrelser. Det vil si at når hunden virkelig kan øvelsen "*sitt*" trener vi i ulike miljøer med mange . forskjellige provokasjoner og fristelser. Det være seg alt i fra tennisballer, andre hunder til naboens katt. Hvis hunden ikke lystre hjemme, vil den aldri gjøre det når den største fristelsen av alle letter foran snuten; *rypekullet*.

Fuglehundrasene har jo i generasjoner vært avlet med fokus på sterk jaktlyst. Disse sterke instinktene må vi kontrollere. Derfor er det viktig at vi er konsekvente og korrigerer hver gang hunden ikke lystre eller forbryter seg i mot våre fastlagte grenser. Hunden må oppleve at handlingen får en konsekvens den ikke ønsker mer av. Dette selvsagt under forutsetning av at hunden kan det vi forlanger av den. All erfaring viser at det å *fjerne et velbehag*, ikke er en *tydelig nok* konsekvens. Nettopp fordi disse hundene har så sterke drifter.

Mange fuglehunder er såkalte "myke" hunder, dvs. at de lett underkaster seg eier. De har altså lav terskel på det sosiale området, men det betyr ikke at de nødvendigvis er like enkle i andre sammenhenger. Vi vet jo at en normalt utviklet fuglehund også har lav terskel på jaktlyst. Altså, den har sterk jaktlyst. Mange har i tillegg lav terskel på byttebevissthet og jagelyst. Videre har vi enkelte hunder med moderat, eller til og med dårlig jaktlyst. Men disse kan likevel ha et sterkt byttebegjær og stor jagelyst. Enkelte er imidlertid så heldige å eie hunder

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

med lav terskel på jaktlyst, og høy terskel på byttebevisshet og jagelyst. Og da er alt så mye enklere. Som vi ser er alle hunder forskjellige, og dette gir oss hundeeiere ulike utfordringer. Men la oss holde oss til normalen som altså er sterk jaktlyst, og forholdsvis sterkt byttebegjær.

Hvor mange er det ikke som har sett den forsiktige, "myke" settertispa - ja, de kan til og med virke litt nervøse - der de vimser avgårde. Og du tenker; den hunden må da være enkel å dressere? Ja, det er riktig - når det gjelder hverdagsdressur er de som regel det. Men ta med den samme hunden ut i fjellet. "Mykheten" er som blåst bort med vinden i det jaktlysten "river" i kroppen, og den setter avgårde innover viddene etter rypekullet.

Det er denne store forskjellen folk uten erfaring i å trene fuglehunder har problemer med å forstå.

Det vanskeligste momentene en fuglehund skal beherske er som regel ro i oppflukt og skudd.

Morten Egtvedt som *selv ikke har erfaring i å trene fuglehunder*, har skrevet en artikkel - Klikkertrening av driftssterke hunder - hvor han bl.a. berører trening av fuglehunder. Det kan synes som om Egtvedt forsøker å bringe inn nye momenter i det han skriver: "Hemmeligheten er å få flyt----". Dette er ikke noe nytt, og jeg skal ta for meg dette med utgangspunkt i ro i oppflukt.

Han skriver, sitat: *Det finnes mange myter om klikkertrening i hundemiljøet. En seiglivet myte er at såkalte "driftssterke" hunder ikke kan klikkertes. Grunnen hevdes å være at hunder som er ekstremt heite på f. eks. en figurant med bitearm umulig kan kontrolleres ved hjelp av positiv forsterkning fordi ingen andre belønninger kan konkurrere mot figuranten. Samme argument brukes også med jakthunder og fugler, og med hanhunder og tisper med løpetid. Det er imidlertid (minst) to feilslutninger med slike resonnement: Den første feilslutningen er at man MÅ ha en like kraftig forsterker som de forstyrrelsene man konkurrerer mot. Dette er ikke riktig. Det gjør selvfølgelig treningen ENKLERE jo mer effektive forsterkere vi har til disposisjon, men selv om du bare har forsterkere med lavere verdi enn forstyrrelsene, er det fortsatt håp. Hemmeligheten er å få flyt / automatisere atferden du trener. Flyt / automatisering får man ved å kjøre mange repetisjoner. Så mange repetisjoner at hunden gjør atferden "uten å tenke på det". Har du bra nok flyt vil atferden som regel fungere selv med meget store konkurrerende forstyrrelser i nærheten". Sitat slutt.*

I teorien kan dette til en viss grad stemme. Men fullt så enkelt er det ikke i det

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

praktiske liv, og jeg er overbevist om at alle erfarne fuglehundfolk vet at det finnes ikke forsterkere som kan overgå de fristelsene en fuglehund utsettes for. Man må ha klart for seg at det er meget stor forskjell på å trene en hund på en agility- eller lydighetsbane, kontra det å trene en hund i fjellet. Som vi vet jakter fuglehunden ofte langt unna fører, men skal likevel stoppe momentant ved f.eks. støkk av fugl. For å lykkes med dette er man avhengig av det det ligger en sterk binding til eier, og en solid grunnopplæring i bunn. Noe som fører til at hunden kan arbeidsoppgaven sin; når fugl letter skal den straks sitte.

Det er noen viktige elementer som må være på plass før Egtvedts påstander kan realiseres. Først og fremst må man ha tilgang på et jaktterreng som er meget godt besatt med fugl, og det er det slettes ikke alle som har. Vi vet også at fuglebestanden varierer i fra år til år selv på tradisjonelt gode terrenger. Videre må treningsforholdene være mest mulig optimale med tanke på vær og vind, og det må selvsagt være tillatt å trene. Mange steder er det også innført dagskvoter på 2 - 3 ryper pr dag. Dette fører til at belønning for hunden i form av felling av fugl blir begrenset. Det vil si at det er mange faktorer som vi ikke kontrollerer.

Jeg husker høsten 1997, og opplæringen av min daværende unghund. Forholdene var glimrende. Vi hadde akkurat passe vindforhold, og ikke minst - det var utrolig bra med fugl. Vi hadde situasjon etter situasjon under full kontroll. Hunden forstod raskt at satte den seg ble den belønnet med felling av fugl. Rampet den, ble det ingen felling, og dermed ingen påfølgende belønning. Dette førte til at hunden forstod at det *lønnte seg for den å adlyde meg*, og ro i oppflukt var i orden i løpet av forholdsvis kort tid.

Dette skyldtes naturligvis ikke repetisjonene alene, men først og fremst at grunnopplæringen, tilliten og bindingen mellom hunden og meg var på plass før vi dro til fjells.

En unghund uten styring og kontroll vil ikke fungere under slike forhold.

Høsten 2008 var imidlertid en helt annen. Klekkingen hadde slått feil, og det var langt i mellom rypekullene. Vi hadde kanskje 3 - 4 situasjoner i løpet av en hel dag, og dette er vel mer regelen enn unntaket for den gjennomsnittlige norske rypejeger. Hva med antall repetisjoner da? Hva med antall fellinger og belønning for hunden? Hva med Egtvedts såkalt flyt? Det sier seg selv at det ofte er stor avstand mellom teorien om de perfekte forhold og virkelighetens verden.

Det er forøvrig heller intet nytt å trene så mange repetisjoner at øvelsen utføres "uten å tenke på det", som Egtvedt skriver. Tvert i mot er dette er tradisjonell måte å trene på. Det eneste nye som artikkelforfatteren her bringer inn er

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

begrepet flyt.

Hva med utsatt fugl, tenker du kanskje.

Ja, man kan trene på utsatt fugl og på den måten gjenta øvelsen under kontrollerte former. Men før eller siden må unghunden slippes løs i fjellet hvor vi ikke har den samme muligheten til kontroll. Vi har altså ingen mulighet til å kontrollere forsterkerne. Men hunden må likevel ut i selvstendig søk for at den skal kunne utvikle seg til en selvstendig jakthund som lærer seg å takle fugl under ulike forhold. Den må selv lære seg å bruke vinden, hvor hardt den kan gå på, "inngangen" på fugl, holde standen til eier kommer til etc. Det lærer den ikke på utsatt fugl. Og det viser seg også ofte, at selv om hunden fungerer eksemplarisk på surrogatfugl, gjør den slettes ikke det på vill fugl. Man kan til og med oppleve hunder som tar fine stander på tamfugl, men som ikke tar stand i fjellet.

Det er viktig å merke seg at man ikke må overdrive bruken av surrogatfugl da det også er en del kjente negative bivirkningene med denne type trening. Dette kan være at hunden blir alt for forsiktig, den blir treg til å reise, den lærer seg å "snike" innpå fuglen, den tror at den kan gå tett på også i fjellet, og da blir det lett støkk.

Nytten av utsatt fugl er begrenset, og etter mitt syn er slik trening stort sett kun egnet til å kartlegge hundens iboende egenskaper med tanke på hvordan man videre bør legge opp treningen.

Det finnes noen som klikkertrener sin fuglehund i forbindelse med *hverdagsdressuren*, men når det kommer til selve jaktdressuren benyttes i all hovedsak tradisjonelle metoder. Dette for at hundeeier og hund skal nå målet - ro i oppflukt og skudd. Dette forteller oss at klikkerfilosofiens metodikk ikke er tilstrekkelig når lydigheten virkelig settes på prøve ved at hunden utsettes for sterke provokasjoner. Man etablerer altså ikke god nok styring og kontroll.

Men hvordan oppnår man ro i oppflukt? Det finnes ingen oppskrift på dette. Dette avhenger av individets terskelverdier, tidligere erfaringer og ikke minst; er grunndressuren godt nok forankret, og er tillitten til fører til stedet. I det krevende momentet - ro i oppflukt - får vi testet ut hva det vil si å ha styring og kontroll.

Det finnes mange veier til Rom, og jeg skal forklare hvordan jeg går frem basert på 25 års erfaring.

Først og fremst sørger jeg for å ha en meget god hverdagslydighet. Uten at den er på plass er man sjanseløs. Når hunden er ca. 7 - 8 måneder gammel tester jeg den på utsatt fugl for å finne ut hva er det jeg har "mellom fingrene". Bruker

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

da alltid langline for å hindre eventuell ettergåing. Men vær forsiktig med å bruke lina for hardt. Her balanserer man på en knivegg, og et kraftig rykk i lina kan føre til en treg reiser.

Deretter står fjellet for tur hvor jeg oppsøker åpne områder slik at jeg kan kontrollere hva unghunden holder på med, og eventuelt gripe korrigerende inn. Det er viktig å sørge for å gå i motvind, eventuell god sidevind. Jeg slipper aldri unghunden i medvindssøk før den har nådd et visst erfaringsnivå. Dette for i størst mulig grad å unngå støkk med påfølgende ettergåing.

Jeg lar hunden gå med langline på seg, og sørger for å holde den innenfor synshold stort sett hele tiden. En dyktig hundemann sa en gang: "Jeg slipper ikke unghunden over kanten før den har hatt 50 stander". Dette er en meget god leveregel da det hele tiden handler om å ha kontroll.

Men hva med søket? Jo, det er riktig at dette i en periode vil hemme søket. Men hva er viktigst? Søket eller fuglearbeidet? Du kan ta det helt med ro, søket kommer seg etterhvert som hunden modnes. Den får mer selvillitt, og jaktlysten øker.

Jeg griper naturligvis ikke inn når jeg forstår at hunden har fugl i nesa. Da følger jeg bare opp hunden på avstand, og i det den fester stand går jeg rolig opp til den og støtter den i standen. Tar tak i lina - men husk igjen, kraftig rykk kan straffe seg senere. Jeg lar den stå litt, og gir så reisordre. Fuglen letter, og sittkommandoen gis på en bestemt, men rolig måte.

Deretter roer vi ned en stund. Ettersom hunden har oppført seg korrekt roses den, men husk; gi behersket ros. Overdreven ros fører ofte til at hunden reiser seg, og vil etter fuglen. Mange hunder oppfatter for mye ros i denne situasjonen som en fri - ordre. Jeg lar som sagt hunden sitte til den har roet seg, og trekker meg en 15 - 20 m unna. Så kaller jeg hunden til meg, og ber den om å utrede sete for å se om det fremdeles ligger fugl igjen og trykker. Jeg er nøye med å sende den ut igjen i motvind. Da minsker sjansen for å støkke eventuelle gjenliggere. Når hunden har utredet kaller jeg den på nytt inn igjen, og vi tar oss en lang, velfortjent hvil i lyngen. Vi nyter øyeblikket, og koser oss lenge sammen. Hunden forstår at jeg er fornøyd, og dette smitter over på hunden. Etter at unghunden har hatt en - maks to - velykkede situasjoner kobler jeg hunden og går hjem. Det er viktig her som i all annen opplæring å gi seg mens man har en velykket gjennomføring.

Ved å være positivt styrende, og at vi tar kontroll i denne situasjonen lærer hunden at vi skal være sammen om det som er det mest motiverende for hunden - nemlig *jakten*. Det er viktig å merke seg at hunden må gi oss øyekontakt, og få tillatelse av oss før den utfører våre ordre, f.eks. før søk, før utredning og før apport. Dette er et nødvendig ledd i opplæringen på veien frem mot en godt dressert hund.

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

Som sagt, det er flere måter å gjøre dette på, men hva er fellesnevneren for eliten innen fuglehundsporten?

Slik jeg har observert disse er de målbevisste, legger ned mange timer med trening, de er absolutt konsekvente, tydelige og forutsigbare hundeeiere som viser hunden respekt og behandler den godt. Videre plasserer de ros og ris i rett øyeblikk, og alle benytter seg av velfunderte metoder basert på generasjoners erfaring i hva som fungerer i det praktiske liv.